

РЕШЕНИЕ

№ 6834

гр. С, 15.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 42 СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Г К

при участието на секретаря М С
като разгледа докладваното от Г К Гражданско дело № 20231110136924 по описа за 2023 година

Предявени са обективно кумулативно съединени искове с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД, вр. чл. 21 от ЗПК и чл. 19, ал. 4 от ЗПК и чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД от В. П. Н., ЕГН *****, с адрес гр. С, ул. "...“ № 1, ..., ап. 4, против „С“ ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление гр. С, ул. "С" ..., ет. 7, представлявано от Н П, с искане за прогласяване недействителност на договорна клауза по чл.11, ал. 1 от сключен между страните договор за кредит, както и за осъждане на ответника да възстанови на ищцата сумата от 145,41 лева (след допуснато изменение на иска по размер по реда на чл. 214 от ГПК),предявена като частичен иск от 300 лева.

В исковата молба се твърди, че страните са сключили договор за потребителски кредит № 740355 на 26.09.2022 г., при което дружеството се съгласило да предостави в заем сумата от 500 лева, подлежаща на връщане на единадесет седмични погасителни вноски. Твърди се, че съгласно чл.5, ал. 1 от договора заемополучателката Н. се е съгласила да предостави обезпечение, а при непредставяне на обезпечение възниква вземане за неустойка в размер от 300 лева. Твърди се, че договорната клауза за неустойка е недействителна, защото не отговаря на типичните за неустойката функции. Сочи се, че чрез уговаряне на неустойка се достига до заобикаляне разпоредбата на чл.19, ал. 4 от ЗПК като се достига до реализиране на скрита печалба за заемотателя. С оглед това, че клаузата за неустойка е недействителна, ищцата Н. претендира връщане на сумата от 145,41 лева. Моли съда да постанови решение,с което да уважи предявените искове.

В срока за подаване на писмен отговор е подаден такъв от ответника, с който признава иска за недействителност на договорна клауза и счита, че не

отговаря за разноски съгласно чл.78, ал.2 от ГПК.

Софийският районен съд, първо гражданско отделение, 42 състав, като обсъди представените по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, при спазване изискванията на чл. 235 от ГПК, приема за установено следното:

С протоколно определение от 01.12.2023 г. е отделено като безспорно в отношенията между страните, че между страните е сключен договор за паричен заем № 740355/26.09.2022г.

От приетото по делото заключение по съдебно-счетоводната експертиза се установява, че ищцата В. П. Н. е заплатила по процесния договор за паричен заем № 740355/26.09.2022г., сума в общ размер на 671 лева, от които 145,41 лева – неустойка, 25,59 лева – лихва и 500 лева – главница. Според заключението при отчитане размера на всички дължими суми и при прилагане формула по Приложение 1 към чл.19 от ЗПК годишният процент на разходите възлиза на 1344,04 %.

При така установената фактическа обстановка съдът достига до следните правни изводи:

По иска с правно основание чл. 26 от ЗЗД за прогласяване недействителност на договорната клауза, установяваща задължение за неустойка по сключения между страните договор за заем:

Софийският районен съд приема, че предявеният иск от ищцата В. П. Н. за прогласяване недействителност на цитираната договорна клауза като основателен подлежи на уважаване. В настоящия случай страната ответник с писмения отговор признава този иск, а наличието на признание на иска от ответната страна сочи, че и двете страни в производството имат съвпадащи становища относно исковата претенция – и страната ищец, и страната ответник намират иска за основателен. При това положение Софийският районен съд намира, че исковата претенция подлежи на уважаване с оглед направеното признание в писмения отговор. С оглед това, че ищцата Н. е потребител, приложимите разпоредби са тези, регламентирани в Закона за потребителския кредит (ЗПК). Разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК предвижда, че годишният процент на разходите по кредита отразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съдът намира, че чрез уговаряне дължимост на неустойка поради непредставяне на обезпечение, отговарящо на съответни изисквания, която неустойка е дължима независимо дали заемополучателят изпълнява или допуска неизпълнение на своите задължения по договора за заем, се достига до заобикаляне на разпоредбата на чл.19, ал.4 от ЗПК, която е регламентирана, за да бъде обезпечено, че общият размер на дълга не би могъл да нараства над определени граници, определени от закона. Съгласно чл. 21 от ЗПК, ако с договорна клауза се цели заобикаляне на законова норма, клаузата се явява недействителна. Съдът намира, че чрез уговаряне дължимост на неустойка, ако не бъде осигурено

обезпечение, за което задължение е предвиден кратък срок, се достига до нарушаване правилото на чл.19, ал. 4 от ЗПК като разпоредба, регламентираща максимума, до който задължението по договора за кредит може да достигне, поради което и предвид чл. 21 от ЗПК, договорната клауза за неустойка се явява недействителна. В подкрепа на разбирането, че договорната клауза е недействителна е и заключението по съдебно-счетоводната експертиза, според което, ако неустойката бъде включена в ГПР, то ГПР нараства значително над предвидения в закона максимум – в случай на включване на неустойката в ГПР същият достига до 1344,04 %. Посочената клауза за неустойка не би могла да се тълкува в смисъл, че действителната воля на кредитора е била да получи обезпечение. Софийският районен съд намира, че когато действителното намерение на кредитора е да предостави кредит с обезпечение въпросите относно вида и размера на обезпечението се решават при сключване на договора, а не след сключването му. Съдът приема, че с разглежданата неустоечна клауза се заобиколя правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК и се уговоря по-висок размер на разходите по кредита от нормативно допустимия. Предвид гореизложеното, Софийският районен съд намира, че неустоечната клауза от договора е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, т.е. искът подлежи на уважаване.

Уважаването на иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД е обусловено от наличието на проведено доказване, че има направено плащане, което обаче е без основание. При разпределение на доказателствената тежест съгласно чл. 154 от ГПК ищцовата страна е длъжна да докаже факта на плащане на паричната сума, а ответната страна да проведе доказване, че има основание да получи паричната сума. Когато клаузата е обявена за нищожна, плащането на парични суми по тази клауза се явява реализирано без основание, тъй като нищожната клауза не би могла да породии валидно права и задължения за страните по договорното правоотношение. Софийският районен съд счита, че от събраните в хода на производството доказателства може да бъде направен извод, че размерът на надплатената сума от кредитополучателя за неустойка е в размер на 145,41 лева, в която насока съдът отчете експертното заключение, от което се установява, че платените от ищцата суми са в общ размер на 671 лева, от които 145,41 лева е заплатената като неустойка парична сума. Както беше посочено, при предявяване на иск по чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД, ищецът е длъжен да докаже факта на плащане на паричната сума. Предвид приетото заключение по съдебно-счетоводната експертиза съдът намира, че плащането на сумата от 145,41 лева – начислена като неустойка е доказано. Следователно от значение за преценка дали предявената искова претенция подлежи на уважаване е дали ответникът е доказал наличието на правно основание да получи паричната сума. Съдът намира, че от събраните в хода на производството доказателства, не може да бъде направен извод, че ответната страна е имала право да получи плащане на сочената парична сума. За да достигне до това заключение, съдът отчете, че е доказано, че между страните е договорена нищожна клауза, а заплатените парични суми по нищожни клаузи се явяват недължимо платени.

Предвид това, че кредитната институция не е доказала наличието на основание да получи паричната сума, респективно същата се явява заплатена без основание от ищеца. При това положение и съобразявайки представените доказателства, съдът намира, че предявеният иск по чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД подлежи на уважаване за сумата от 145,41 лева, представляваща сума, платена по нищожна клауза, като по отношение на първоначално предявената сума от 50 лева, законната лихва се дължи, считано от датата на предявяване на иска – 03.07.2023 г., а по отношение на увеличената част – съответно от 08.03.2024 г. до окончателното изплащане на сумите, тъй като лихва за забава върху увеличения размер на главницата по предявен като частичен иск се дължи от датата на изменението на иска. В този смисъл е постановеното от Върховния касационен съд решение № 60141 от 25.11.2021 г. на ВКС по т. д. № 2022/2020 г., I т. о.

При този изход на делото, право на присъждане на разноски има ищцата и следва да ѝ бъдат присъдени разноски в размер от 450 лева – за внесена държавна такса и депозит за експертиза. Софийският районен съд счита, че следва да бъде определено възнаграждение по реда на чл. 38 от ЗА в размер от 300 лева, в която насока отчете цената на исковете, както и фактичестката и правна сложност на казуса, а и наличието на признание на иска по чл. 26 от ЗЗД, формулирано в писмения отговор. В тази насока съдът намира, че следва да бъде отчетено, че с решение на СЕС от 25 януари 2024 г. по дело С-438/22 е прието, че член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС, следва да се тълкува в смисъл, че ако се установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочените разпоредби, националният съд е длъжен да откаже да я приложи, както и че национална уредба, съгласно която, от една страна адвокатът и неговият клиент не могат да договорят възнаграждение в размер по-нисък от минималния, определен с наредба, приета от съсловна организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет, и от друга страна, съдът няма право да присъди разноски за възнаграждение в размер по-нисък от минималния, трябва да се счита за ограничение на конкуренцията "с оглед на целта" по смисъла на тази разпоредба от ДФЕС. Предвид посоченото тълкуване в решението на СЕС, съдът намира, че не е обвързан от минималния размер на адвокатските възнаграждения, посочен в Наредба № 1 от 2004 г. на Висшия адвокатски съвет, при определяне на възнаграждението по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА. При съобразяване на фактическа и правна сложност на делото, обстоятелството, че процесуалният представител на ищцата не се е явявал в открити заседания, наличието на извършено признание на иска, съдът намира, че справедливият размер на дължимото възнаграждение на адв. М. възлиза на 300 лева. Съдът намира за неоснователно възражението на ответника, че не е доказано ищцата да е материално затруднено лице, тъй като от приложената справка от ТД на НОИ е видно, че ищцата Н. е осигурявана през м. 03.2023 г., след което през м. 10.2023 г., т.е. към предявяване на иска в началото на м. юли 2023 г. не може да бъде счетено като доказано, че ищцата Н. е разполагала с възможност да

заплати адвокатско възнаграждение.

По изложените съображения Софийският районен съд

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА клаузата на чл. 11, ал. 1 за договорна неустойка от Договор за потребителски кредит № 740355 на 26.09.2022 г., сключен между В. П. Н. и „С кеш“ ООД по предявения от В. П. Н., ЕГН *****, с адрес гр. С, ул. „...“ № 1, ..., ап. 4, срещу С, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление гр.С, бул. „...“ № ....., ет. 5, иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

ОСЪЖДА „С кеш“ ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление гр.С, бул. „...“ № ....., ет. 5, представлявано от Н П да заплати на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД на В. П. Н., ЕГН *****, с адрес гр. С, ул. „...“ № 1, ..., ап. 4 сумата от 145,41 лева (сто четиридесет и пет лева и четиридесет и една стотинки), предявена като частичен иск от 300 лева, ведно със законната лихва, както следва - върху сумата от 50 лева, считано от 03.07.2023 г. и върху сумата от 9 5,41 лева, считано от 08.03.2024 г. до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА „С кеш“ ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление гр.С, бул. „...“ № ....., ет. 5, представлявано от Н П да заплати на основание чл. 81 от ГПК, вр. чл. 78, ал. 1 от ГПК на В. П. Н., ЕГН *****, с адрес гр. С, ул. „...“ № 1, ..., ап. 4, сумата от 450 лева (четиристотин и петдесет лева) съдебноделоводни разноски.

ОСЪЖДА „С кеш“ ООД, ЕИК ....., със седалище и адрес на управление гр.С, бул. „...“ № ....., ет. 5, представлявано от Н П да заплати на адв. Д. М. М., с адрес гр. С, ..., оф. 5.3, сумата от 300 лева (триста лева) адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна помощ по реда на чл.38, ал. 2 от ЗА.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____